

Délvidék.

Kárpátaljára szerettünk volna menni. Kialakult a rendszer, hogy a hetedikesek Kárpátaljára, a tizenkettedikesek Erdélybe utaznak. A Covid közbeszólt az előző években, de végre úgy tűnt mehetünk ismét, meglátogatni a csetfalvi testvériskolánkat.

De közbeszólt a háború...

Nem tudtam mit csináljak. Mindenképpen meg szerettem volna mutatni az osztályomnak, hogy vannak magyarok a határ másik oldalán. Magyarul beszélnek, gondolkodnak és éreznek, álmodnak. A lakóhelyük a magyar történelem része. Nagy események helyszíne, fontos történelmi személyiségek, tudósok, művészek, költők, zenészek szülő, és nyughelye.

Először a Felvidékre gondoltam, ennek ellene szólt, hogy a gyermekek jelentős része már járt ott.

Kollégákkal való beszélgetés során került szóba Délvidék, amit meglehetősen mostohagyermeknek láttam.

Sokan utaztak át rajta Dalmáciába, Görögországba menet, de megállni, főleg körülnézni senki nem szokott... Szüleimmel tízéves koromban mi is csak átutaztunk ezen a tájon.

Már a pályázatírásra készülve láttuk, hogy jól választottunk. Pedig nem sejtettük mennyi élménnyel leszünk gazdagabbak!

A kora reggeli indulást egy lejárt személyi igazolvány következtében elbuktuk. Szegeden felvettük az idegenvezetőnket és máris robogtunk a határ felé, ami nemcsak Magyarország, hanem az Európai Unió határa is. Szerbia nem uniós ország...

A diákok meglepve tapasztalták a schengeni övezeten belüli és a határán történő ellenőrzés közötti különbséget.

A határon túljutva történelmi helyek neveivel találkoztunk az autópálya menti táblákon. Megállás, emlékhelyek nélkül is az utunk végéig érezhettük, hogy történelmi tájon járunk. Zenta, ahol Savoyai Jenő legyőzte a törököt... később Karlóca és Pozsarevác ahol híres békéket kötöttek.

Dél felé haladva egyre meghatározóbb lett az aranyárga repce a tájon. Az Alföld déli részén, hatalmas síkságon jártunk. Szélesen kanyargó, elágazó folyókat, Dunát, Szávát kísértük hosszú kilométereken keresztül. Sokára, Újvidék előtt kezdett kiemelkedni előttünk a távolban a Tarcál-hegy.

Gazdag, szépen karbantartott települések Újvidék után ritkulni kezdtek. Belgrádtól egyre szegényebb területekre értünk, melyből „szigetként emelkedett ki” Székelykeve.

A Duna egyre nagyobb és nagyobb lett, majd szinte tóvá szélesedett. A távolban megjelent falszerűen a Kárpátok és a Szerb-érchegység, hogy a kettő közötti keskeny résben tűnjön el a legnagyobb folyónk. Elértük a Vaskaput.

A hatalmas szurdok mélyén függőleges falak között folyt tovább a Kazán-szorosban.

Sokféle emberrel találkoztunk.

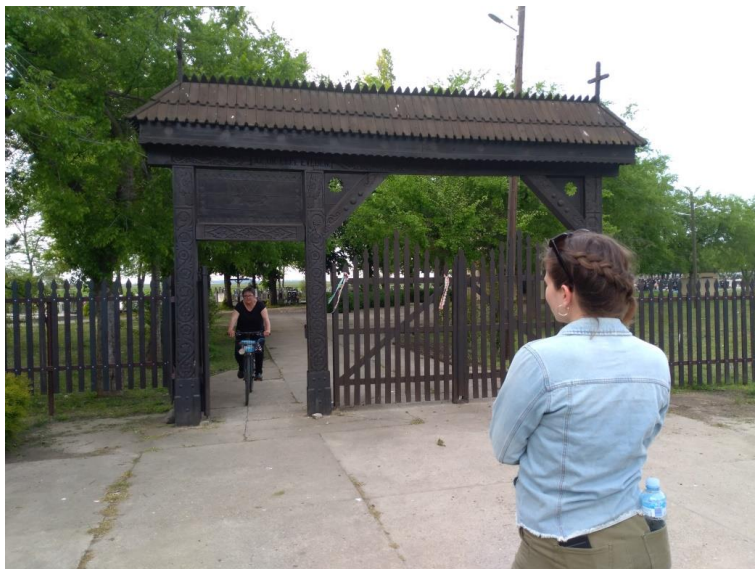
Újvidéken a Petőfi Sándor Iskola hatalmas intézmény, több mint ezer váltott műszakban (délelőtt-délután) tanuló diákkal. Részt vettünk ének-magyar irodalom, történelem és testnevelés órákon. Beszélgettünk a diákokkal és tanárokkal. Megtudtuk, hogy a szerb diákok is lelkesen tanulnak magyarul és a nyolcadikosoknak évvégén nehéz vizsgákat kell tenni, mely befolyásolja a tovább tanulási lehetőségeiket. Egy étellel teli város nyüzsgő iskoláját ismertük meg.

Székelykevéen, a szállásunkon, az étteremben kedves, nyílt emberekkel hozott össze minket a kirándulás. Minden este leültek közénk rövidebb-hosszabb időre. Meséltek, anekdotáztak.

Történeteik egyszer mosolyra fakasztottak minket, máskor könny gyűlt a szemünkben tőlük.

A katolikus templomba magyar nyelvű rózsafüzére toppantunk be. Az ima közben egy-egy barátságos üdvözlő tekintet kaptunk – pedig nem sikerült csendben leülnünk. Bakancsaink jelenléte visszhangzott az imádság közepette. Egy tizedre csatlakoztunk a helybéliekhez.

Hihetetlen élmény volt a határtól 260 kilométerre magyar közösséggel, magyarul, együtt imádkozni.

Itt található a Kárpát-medence legdélibb székelykapuja.

A boltban szerb személyzetet találtunk. Két idős néni egyből a segítségünkre sietett.

Diákjaink a városokban próbálgatták a magyar nyelvet, lelkesen mesélve, ha sikerélménnyel gazdagodtak.

Nándorfehérváron étellel teli, harsányan vidám szerb idegenvezetőt kaptunk.

Lelkesedése többször átsegítette a holtponton a fáradó ifjúságot. Galambóc várát soha nem foglalta el ellenség. Feltehetően a marcona

örök szelleme él tovább a vár mai őreiben, akik a tilosban (a gyalogút mellett öt méterrel sikk terepen) a leülő síró kislányra úgy „szóltak rá”, hogy attól még „szegény” Szulejmán is Isztambulig rohant volna...

Ezt leszámítva mindenhol örültek nekünk, szeretettel fogadtak.

Várak. A kicsi Zimony, a légi Galambóc a nagy Pétervárad és a hatalmas Nándorfehérvár.

Zimony négy kis bástyájával egy teraszt alkot, mely kisebb egy futballpályánál. A törökverőt itt nem ünnepeltük, hanem gyászoltuk. Középen áll a Hunyadi-torony, melyen a millenniumi Árpád-szobornak már csak az emléke van meg. Az emeleti kilátó terasz tégláin a szolgálatot teljesítő katonák nevét, alakulat számát és megjelenését a téglákba bevésztett „jelenléti ív” mutatja.

Láttuk alattunk a Szávát, melynek a vasúti hídja 1914-ig összekötötte Szerbiát Magyarországgal. Nehezen tudatosult bennünk, hogy itt volt Magyarország déli „vége”... Itt állt az 1896-ban, a millenniumra emelt hét magyarországi „vidéki emlékmű” közül az egyik.

A kilátás is nagyon szép a toronyból, de ezen alkalommal kevésbé foglalkoztunk vele...

Galambóc várának falai és tornyai a Dunából emelkednek ki és felkúsznak sziklás hegyoldalra. A hatalmas, morc arcú, végvári katona megjelenésű vezetőnk türelmesen válaszolt minden kérdésre. Tőle tudtuk meg, hogy a tornyok nem voltak összekötve semmilyen módon. Ezért az ágyúk kora előtt, támadás esetén egyenként kellett lenről megostromolni mindegyiket, a szomszéd épületekből érkező nyílzápor közepette. Létráról, kézfegyverekkel. A tornyok magasságát látván ezt többen kételkedve hallgatták. A sziklás terepen még nyugodt körülmények között sem könnyű a felső tornyokhoz eljutni.

Pétervárad és Újvidék - Buda és Pest párhuzam felismerését keltette bennünk. A hatalmas, részben modern erődrendszert (a külső védvonalát többen a komáromi Igmándi és Monostori erődökhöz hasonlították) az impozáns Belgrádi-kapun át közelítettük meg. A város barokk házai közötti ódon utcákon át, az egykori jezsuita kolostor mellett kanyargós lépcsőhöz jutottunk. Ezen végig menve, alagúthoz hasonló kapuk után értünk ki a fényre, a felső várba.

Az Óratorony mutatói megtréfáltak minket. A dunai hajósok kedvéért felcserélt mutatókkal jelzi az időt. A fontos óra nagy mutatóval rendelkezik, a jelentéktelen percekké a kicsi.

A bevehetetlenségét (1848-49, 1914-18) sugárzó erődben tréfás alkotásokat is találtunk. A gyerekeknel az „óriási szemüveg” és a panorámával lefestett ló szobra is nagy tetszést aratott.

Nándorfehérvár mérete, sokszínűsége, fekvése lenyűgöző. A falak és bástyák sokasága. Megemlékeztünk az ostromok során tanúsított hős védőkről. 1456 és 1521. A diadal, melynek híre bejárta Európát és a méltatlanul elfeledett a vár elvesztésével végződő harcot. Az utóbbi során a várnak 700 katonája volt, a lakossággal együtt alig érték el a 2000 főt. Tűzfegyverük (ágyú, puská) nem volt. 66 napig tartottak ki a szultáni sereg ellen. Ez csak Egerhez és Szigetvárhoz mérhető hős tett.

Elsősorban az 1456-os diadalról

emlékeztünk meg. Otthon, a tanteremben az egész csak egy dolgozatban megkérdezett évszám. De a helyszínen, ahol láttuk a török ágyúállások helyét, a hajózár szétrombolásának jelentőségét, ott megelevenedik a történelem. Saját kényelmetlenségünk is segít az átélésben, bár néhány órát a 30 fokos hőségben azért ki lehet bírni... Nemcsak megemlékeztünk, hanem tiszteletünket kifejezve fejet hajtottunk a hősök előtt, amikor megkoszorúztuk a nándorfehérvári diadal emlékművét.

Városok

Belgrádból nagyon keveset láttunk. Egy sétáló utcát, ami bárhol lehetett volna és dugókat. Aki még nem volt napközben Belgrádban, nem tudja milyen egy igazi forgalmi dugó...

Újvidék bájos szecessziós központja rengeteg apró látnivalót adott nekünk. Az utcák, a főtér, a városháza, az impozáns tornyú Mária neve katolikus nagytemplom, Vasember-ház, és a Kis Vatikánnak is nevezett Katolikus porta hangulatos tere.

A szűk utcákban rácsodálkoztunk a nyelvek kavalkádjára: szerb kiírások cirill és latin betűkkel, magyar, angol, olasz és ázsiai feliratok gyakran egymás mellett voltak olvashatók.

Szabadkától kaptuk a legnagyobb élményt.

A Rajhla Ferenc parkon át, majd a Korzó gyönyörű szecessziós házsorai között mentünk be a központba. A kapuk, üzletek, kerámiadíszítések, átjárók elkápráztattak minket. A főtéren a Kék-szökőkutas park, a városháza, az egykori kaszinó, a kávéházak és a modernizált, de mégis a patináját megőrző Magyar Színház (Népszínház) már csak hab volt a tortán.

Gyermekeink a fagyaltozás során megtapasztalhatták, hogy „itt mindenki” tud magyarul. (Természetesen beszéltünk, tanultunk erről, de a saját tapasztalat egészen más!)

A Városháza megnézésekor tapasztaltuk, hogy valóban minden a részleteken múlik. Minden talált magának érdeklődőt a gyerekek között. A kerámiadíszítés, az üvegablakok, a kovácsoltvas kiegészítők, vagy padlózat és a plafondíszek.

Az ülésterem üvegablakairól lenéző „nagyjaink”, Árpád fejedelemtől II. Rákóczi Ferencen keresztül Széchenyi Istvánig nagyon meglepték a diákjainkat (és minket is). Bár olvastunk erről korábban, azt gondoltuk, kevésbé feltűnő, kevésbé látványos módon jelenik meg.

Büszkén nézték a magyar szecesszió - „Mi szecessziónk!” – remekműveit...

A polgármester irodájában többen beülhettek „a székbe”, odatelepedhettünk „az íróasztalhoz”. Egyik diákunk még rendeletek kibocsájtásával is próbálkozott, de hamar „megbuktatták”...

Palics különleges állomása volt az utunknak. Az újkori olimpiákat megelőző nagy nemzetközi sportrendezvény sorozat, melyet Pierre de Coubertin is többször meglátogatott, itt került megrendezésre 1880 és 1914 között. Kezdeményezője, szervezője Vermes Lajos volt. Szép, szecessziós fürdőtelep épült a tó mellé. Néhány pillanatra az 1956-os emlékmű előtt is megálltunk...

Délvidék. Nem ide akartam vinni az osztályomat, de hálás vagyok az égieknek, hogy így alakult. Remélem, diákjaim jó szívvel emlékeznek erre az útra. Sőt, szívesen térnek vissza akár szüleikkel, barátaikkal, gyermekeikkel.